

ముఖ్యమైన శిలా శాసనాలు

1. అశోకుని రెండో ప్రధాన శిలాశాసనం: ఈ శాసనంలో ప్రజా సంక్షేమ చర్యలు, ప్రత్యాంత రాజ్యాలు (చేర, చోళ, పాండ్య) పేర్కొన్నారు.
2. అశోకుని 13వ ప్రధాన శిలా శాసనం: ఇందులో కళింగ యుద్ధం గురించి వివరించాడు
3. బ్రహ్మ మైనర్ శిలాశాసనం(అశోక): బౌద్ధ మతానికి చెందిన త్రి రత్నాలు(బుద్ధం, సంఘం, ధర్మం) గురించి తెలిపారు.
4. హతిగుంఫా శిలా శాసనం: ఛేది రాజ్యం గురించి, కళింగ ఖారవేలుని విజయాల గురించి తెలుపుతున్న ఏకైక శిలా శాసనం.
5. అలహాబాద్ ప్రశస్తి: సముద్ర గుప్తుని సైనిక విజయాలను తెలియ జేస్తుంది. ఇందులో “భాగవత మత” ప్రశస్తి కనిపిస్తోంది.
6. బేసా సాగర్ శాసనం: దీన్ని హీలియో డోరస్ అనే గ్రీకు రాయబారి వేయించాడు.
7. నానాఘాట్ శాసనం: మొదటి శాతకర్ణి(శాతవాహన రాజు) సైనిక విజయాలను తెలియజేస్తుంది. దీన్ని ఇతని భార్య దేవి నాగనిక వేయించింది.
8. నాసిక్ శాసనం: శాతవాహన రాజులలో అగ్రగణ్యుడైన గౌతమీ పుత్ర శాతకర్ణి విజయాలను తెలియ జేస్తుంది. దీన్ని ఇతని తల్లి గౌతమీ బాలశ్రీ వేయించింది.
9. మెహ్రాలీ ఇనుప స్తంభ శాసనం : చంద్రగుప్త విక్రమాదిత్యుడి ప్రశస్తి. ఆరు టన్నుల బరువున్న ఈ శాసనం గుప్తుల కాలంనాటి లోహశాస్త్ర పరిజ్ఞానానికి నిదర్శనం
10. భానుగుప్తుని ఎరాన్ శాసనం : క్రీ.శ. 1510లో వేశారు. ‘సతీ సహగమనాన్ని (సతి) గురించి పేర్కొన్న మొట్ట మొదటి శాసనం
11. ఐహోల్ శాసనం : బాదామి చాళుక్య పాలకుడైన రెండో పులకేశి సైనిక విజయాలను వివరిస్తుంది. సకలోత్తవ పథాదీశ్వర బిరుదాంకితుడైన హర్షవర్ధనుని ఓడించానని పేర్కొన్నప్పుడు రవి కీర్తి ఈ శాసనాన్ని వేయించాడు.
12. నౌపాసి బన్నికేర, బన్షెరా శాసనాలు: హర్షవర్ధనుడి గురించి పేర్కొంటున్నాయి.
13. ఉత్తర మేరూర్ శాసనాలు: చోళ రాజైన మొదటి పరాంతకుడు వేయించాడు. ఇవి చోళుల కాలం నాటి గ్రామీణ పరిపాలన గురించి తెలియ జేస్తున్నాయి.

14. సారనాథ్ స్తంభ శాసనం: అశోకుడు వేయించాడు. దీనిపై ఉన్న నాలుగు తలల సింహాలను జాతీయ చిహ్నంగా భారత ప్రభుత్వం గ్రహించింది.
15. చేజర్ల శిలాశాసనం: ఇది ఆనంద గోత్రజుల చరిత్రను తెలియజేస్తుంది.
16. అద్దంకి శాసనం: బెజవాడ పాండురంగని శాసనం దీనిలో “తరువోజు” వృత్తమున్నది.
17. నాగార్జున కొండ, జగ్గయ్య పేట శాసనాలు: ఇక్ష్వాకుల చరిత్రకు ఆధారాలు.
18. నాగార్జున కొండ శాసనం: చలికి రెమ్మణుణ్ణి హిరణ్య రాష్ట్ర అధిపతిగా పేర్కొంటుంది
19. కొండముది తామ్ర శాసనం: బృహత్పలాయన వంశం గురించిన ఏకైక ఆధారం. దీనిలో జయవర్మ అనే పాలకుని ప్రస్తావన ఉంది.
20. గోరంట్ల తామ్ర శాసనం: అత్తివర్మ వేయించాడు.
21. మట్టిపాడు తామ్ర శాసనం: దామోదరవర్మ వేయించాడు.
22. తుమ్మల గూడెం శాసనం: విష్ణు కుండిన రాజు గోవిందవర్మ వేయించాడు.
23. ఈపూరు, ఖానాపూరు పాలమూరు శాసనాలు: విష్ణుకుండిన రాజు అయిన మాధవవర్మ వేయించాడు.
24. రామతీర్థ శాసనం: ఇంద్రవర్మ భట్టాకర వర్మ వేయించాడు.
25. డుండి, తుమ్మల గూడెం చిక్కుళ్ళ శాసనాలు: విక్రమేంద్ర భట్టారక వర్మ వేయించాడు.
26. వేల్పూరు శాసనం: విష్ణుకుండిన మాధవవర్మ వేయించాడు.
27. మంచికల్లు శాసనం: ప్రాచీన పల్లవ మూల పురుషుడైన సింహవర్మ గురించి పేర్కొంటుంది
28. మైదవోలు శాసనం: పల్లవరాజు శివస్కందవర్మ వేయించాడు.
29. చందులూరు శాసనం: కుమార విష్ణువు అనే పల్లవరాజు వేయించాడు.
30. మారుటూరు శాసనం: రెండో పులకేశి వేంగిని జయించినట్లు తెలుపుతుంది.
31. దాలగుండ శాసనం: కదంబరాజు కుకుత్సవర్మ
32. చేజర్ల శాసనం (చాళుక్యులు): కుబ్జ విష్ణువర్ధనుని గురించి తెలుపును. ఈ శాసనంలో సగం పైగా తెలుగు పదాలు కనిపిస్తాయి.
33. విస్సర్ల శాసనం: జయసింహ వల్లభుడు (చాళుక్య కుబ్జ విష్ణువర్ధనుని కుమారుడు)
34. కలమెళ్ళ శాసనం: రేనాటి చోళరాజు ధనంజయుడు వేయించాడు.
35. నందంపూడి తామ్ర శాసనం: రాజరాజ నరేంద్రుడు వేయించాడు. ఆంధ్ర శబ్దం భాషా వాచకంగా గోచరిస్తుంది.
36. బెజవాడ శాసనం: యుద్ధ మల్లుడు
37. మాగల్లు శాసనం: తూర్పు చాళుక్యరాజు దానర్ణవుడు గురించి తెలుపుతుంది.
38. హనుమకొండ శాసనం: రుద్రదేవుడు